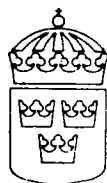

Utbildningsutskottets betänkande

1987/88:30

om anslag till investeringar m.m. (prop. 1987/88:100,
bil. 10 delvis)

UbU
1987/88:30

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:100, bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnitt I. Lokalförsörjning m.m. samt punkterna I 1. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor och I 2. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. jämte motioner.

Vidare är som *bilaga* till detta betänkande fogat utbildningsutskottets yttrande till finansutskottet över de förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:100, bilaga 9 (finansdepartementet) under avsnitt D. Statlig lokalförsörjning och punkt D 2. Investeringar m.m. i vad gäller utbildningsdepartementets verksamhetsområde (UbU 1987/88:2 y).

1. Lokalförsörjning m.m.

Regeringen har under avsnitt I. Lokalförsörjning m.m. (s.588–541) med hänvisning till vad som föreslås under rubriken D. Vissa centrala myndigheter m.m. under sjunde huvudtiteln

berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts om lokalförsörjningen m.m. för högskola och forskning samt kulturändamål m.m.

Motionerna

1987/88:Ub503 av Daniel Tarschys och Jan-Erik Wikström (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning av förutsättningarna för en bättre integration och samordning av de många inrättningar för forskning, högre utbildning och utvecklingsarbete som finns lokaliserade runt Brunnsviken i Stockholm och Solna.

1987/88:Ub506 av Kurt Ove Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett nytt ekologihus i Lund.

1987/88:Ub535 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tekoutbildningen i Borås (delvis).

1987/88:Ub549 av Lars Tobisson m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om angelägenheten av ett Matematiskt centrum vid Chalmers tekniska högskola.

1987/88:Ub560 av Sten Östlund m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av byggnader för ett matematiskt centrum vid Chalmers tekniska högskola i Göteborg.

1987/88:Ub568 av Lennart Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en projektering av en om- och tillbyggnad av den genetiska institutionen vid universitetet i Lund bör komma till stånd.

1987/88:Ub610 av Hans Dau (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokalförsörjningen vid Umeå universitet.

1987/88:Ub656 av Hans Nyhage och Arne Svensson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaler för tekoinstitutionens verksamhet vid högskolan i Borås.

1987/88:Ub660 av Rune Rydén m.fl. (m,fp,c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den biotekniska forskningen i Lund.

1987/88:Ub662 av Rune Thorén och Eva Rydén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av lokaler för ett matematiskt centrum i Göteborg.

1987/88:Ub703 av Gullan Lindblad m.fl. (m,fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att planeringen av projektet om- och tillbyggnad av högskolebyggnaden i Karlstad bör få bedrivas kontinuerligt och projektet genomföras så snart detaljplaneringen är klar.

1987/88:Ub809 av Jan Hyttring och Bertil Jonasson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en hög prioritering för om- och utbyggda lokaler vid högskolan i Karlstad.

1987/88:Ub811 av Margitta Edgren m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att klartecken ges till projektering av om- och tillbyggnad av genetiska institutionen i Lund,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en projektering av ett Ekologihus vid universitetet i Lund skall planeras, finansierat enligt vad som anförts i motionen.

1987/88:Ub815 av Ulla Tillander m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om molekylärbiologiskt centrum vid Lunds universitet.

Vissa förändringar i den statliga lokalförsörjningen

I budgetpropositionens bilaga 9 under avsnittet D. Statlig lokalförsörjning föreslår chefen för finansdepartementet vissa förändringar som rör den statliga lokalförsörjningen (s. 36–40). Redan i 1987 års budgetproposition redovisade regeringen vissa förslag som rörde riktlinjerna för utvecklingen av den statliga lokalförsörjningen m.m. (prop. 1986/87:100, bil. 2 s. 18–25, bil. 1 s. 69–70 och bil. 9 s. 52–53). De föreslagna förändringarna anses vara ett viktigt led i förnyelsen av den offentliga sektorn. Frågorna har därför beretts vidare inom regeringen. För att nå målet enligt de nya riktlinjerna måste i ett inledande skede arbetsfördelningen mellan regering och riksdag förändras. Innebörden i dessa förändringar kan sammanfattas enligt följande.

1. Statsmakterna och myndigheterna bör lägga ökad vikt vid lokalkostnaderna och deras förändringar.
2. Verksamhet och lokalförsörjning bör prövas samlat.
3. Lokalförsörjning bör prövas långsiktigt.
4. Myndigheter bör ges ökade möjligheter att under kostnadsansvar disponera resurser för lokaler.
5. Handläggningen av lokalförsörjningen bör i ökad utsträckning kunna delegeras till myndigheterna.
6. Ökad samordning av den statliga lokalförsörjningen.

Kostnaderna för lokaler utgör en stor andel av myndigheternas budget. Kostnaderna för drift och underhåll har ökat mer än genomsnittet för andra kostnader under de senaste åren. Hyresökningarna överstiger för närvarande ökningarna för andra resursslag, särskilt i storstadsområdena och större residensstäder.

Myndigheterna ges successivt större ansvar för verksamheten genom ökad ramstyrning från statsmakternas sida och får större frihet att själva besluta om resursanvändningen. Denna utveckling bör även omfatta myndigheternas rådighet över sina lokalresurser. Förslag om ändrad inriktning, omfattning och lokalisering av verksamhet bör innehålla beskrivning av lokalkonsekvenser. Prövningen av verksamhet och lokaler bör så långt möjligt göras i ett sammanhang.

När det gäller lokalförsörjning är en långsiktig planering av vikt. Finansministern anser det därför önskvärt att lokalförsörjningen för de civila myndigheterna, exkl. affärsverken, kan prövas mer långsiktigt än för närvarande. Som underlag för statsmakterna bedriver byggnadsstyrelsen fortlöpande dels ortvisa lokalförsörjningsstudier, dels lokalförsörjningsplaner för ett antal större sektorer.

För att samspelet mellan byggnadsstyrelsen och myndigheterna, resp. mellan statsmakterna och myndigheterna skall kunna ske smidigare måste nuvarande handläggningsordning för lokalförsörjningsärenden ses över. En sådan förändring måste genomföras stegvis. Finansministern föreslår, efter samråd med civilministern, att regeringen inhämtar ökade bemyndiganden i lokalförsörjningsfrågor. Målet bör vara att regeringen har likartade bemyndiganden att besluta om investeringar för den civila statsförvaltningen som i

dag gäller för affärsverken och inom försvarsmakten. I enlighet med de riktlinjer som redovisades för riksdagen i 1987 års budgetproposition föreslår finansministern

att bemyndigande lämnas till regeringen att besluta om investering genom byggnadsarbeten upp till 50 milj. kr. per objekt eller för s.k. åtgärdsprogram upp till en sammanlagd kostnad om 50 milj. kr. per år och objekt. Därutöver bör regeringen i sitt budgetförslag för aktuellt budgetår informera om förslag över 25 milj. kr.,

att investeringar inom byggnadsstyrelsens lokalhållningsansvar fortsättningsvis skall redovisas samlat och i form av en *rullande* treårsplan. Inom denna treårsplan kan regeringens åtagande preciseras.

Vidare redovisas förslag till motsvarande bemyndigande om 50 milj. kr. för försäljning av fast egendom. De förordade beloppsgränserna för investeringar och försäljning är angivna i 1987 års prisläge. För beslut under kommande år bör det vara möjligt att ta hänsyn till kostnadsutvecklingen från den tidpunkt när riksdagen tagit ställning i denna fråga. Slutligen föreslås bemyndiganden för regeringen att besluta om bortskrivning av tillgångsvärden för gjorda investeringar.

Som framgår av utskottets yttrande 1987/88:2 y (bilaga till detta betänkande) till finansutskottet har utbildningsutskottet för sin del inte några invändningar mot vare sig de förslag till bemyndiganden som regeringen föreslagit eller de principiella överväganden som ligger bakom dessa förslag.

Investeringsplan för budgetåren 1988/89–1990/91

Under punkt D 2. Investeringar m.m. (s. 49–52) i bilaga 9 till proposition 1987/88:100 bereds riksdagen tillfälle att ta del av ett samlat och långsiktigt material som rör investeringar för civila myndigheter inom byggnadsstyrelsens lokalhållningsansvar. Detta material redovisas i form av en rullande treårsplan. Inom ramen för anvisade medel och de riktlinjer som anges i treårsplanen bör det ankomma på regeringen att besluta om genomförandet. Medel bör anvisas budgetårsvis på ett nyinrättat anslag benämnt *Investeringar m.m.* För den *nu* aktuella treårsperioden 1988–1991 beräknas medelsförbrukningen till ca 2 400 milj. kr., dvs. 800 milj. kr. per år. Pågående eller redan beslutade objekt kommer att kräva ungefär hälften av utrymmet. Nio större objekt med en investeringskostnad över 50 milj. kr. beräknas kunna påbörjas under treårsperioden. Två av dessa, nämligen *Om- och tillbyggnad för musik- och teaterutbildningar i Göteborg* och *Ombyggnad av lokaler inom f.d. S1-området, etapp 2 i Uppsala* gäller utbildning och forskning. Enligt utbildningsministern (bil. 10 s. 538–541) kommer en om- och tillbyggnad av det f.d. Kjellbergska gymnasiet i Göteborg att påbörjas under budgetåret 1988/89, medan den andra etappen inom S1-området i Uppsala beräknas kunna påbörjas under något av de senare åren inom treårsperioden. Vidare har medel reserverats för två mindre objekt i Stockholm, nämligen en *Ombyggnad för atomforskningsinstitutet* och en *Tillbyggnad för plasmafysik med fusionsforskning vid tekniska högskolan*. Utbildningsministern anser att det vore önskvärt med en igångsättning av bl.a. *Mikrobiologiskt centrum vid Karolinska institutet* under treårsperioden, men med hänsyn till sysselsätt-

ningsläget i Stockholm är han inte nu beredd att ta ställning till detta. Beredningen av *Om- och tillbyggnad för kungl. biblioteket* har inte avslutats, varför någon kostnadsram inte heller i år har kunnat uppföras för objektet. Vissa medel för projektering och byggande har dock reserverats inom anslaget för investeringar under sjunde huvudtiteln.

Utskottet vill erinra om den prioriteringslista för byggnadsobjekt som byggnadsstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet årligen upprättat tillsammans i samband med sina anslagsframställningar. 1987 års lista upptar sammanlagt 28 större objekt eller förhyrningar och motsvarar ett sammanlagt investeringsbehov om ca 1.5 miljarder kronor. Myndigheterna bedömer att åtminstone 18–19 objekt borde realiseras under den närmaste femårsperioden. Av dessa objekt är ca hälften dyrare än 50 milj.kr. Dessa objekt, som bl.a. inkluderar kungl. biblioteket motsvarar en investeringskostnad av ca en miljard kr. Härtill kommer de s.k. Diverse objekten, som innevarande år uppgår till 80 milj.kr. samt pågående och beslutade objekt.

Mot denna bakgrund finner utskottet det bekymmersamt om det utöver kungl. biblioteket inte skulle vara möjligt att inrymma fler större objekt än de som föreslagits i den treåriga investeringsplanen. Därför har utbildningsutskottet i sitt yttrande till finansutskottet föreslagit att riksdagen skall ge regeringen till känna att regeringen bör pröva möjligheterna att – utöver de objekt som föreslagits i investeringsplanen i bilaga 9 – under treårsperioden inrymma ytterligare angelägna byggnadsobjekt för utbildning och forskning. Sådana objekt återfinns på den av myndigheterna upprättade prioriteringslistan och omfattar såväl större objekt som kräver riksdagens godkännande, såsom t.ex. matematiskt centrum och tillbyggnad för mikroelektronik i Göteborg, mikrobiologiskt centrum vid Karolinska institutet och ytterligare nybyggnader för sektion E vid tekniska högskolan i Stockholm, som mindre objekt om vilka riksdagen endast skall informeras, såsom högre konstnärlig utbildning i Umeå, resterande etapper för konsthögskolan samt genetiska institutionen i Lund. I princip bör självfallet prioriteringslistan följas om ej avgörande andra eller nya omständigheter kan anföras.

Vissa byggnadsobjekt

Utskottet har nyss redovisat sin uppfattning att riksdagen i princip inte bör uttala sig till förmån för enstaka objekt utan att prioriteringslistan i normalfallet bör följas.

Enligt motionerna 1987/88:Ub549 (m), 1987/88:Ub560 (s) och 1987/88:Ub662 (c) skall riksdagen ge regeringen till känna behovet av ett *matematiskt centrum vid Chalmers tekniska högskola*.

Med hänvisning till utskottets principiella uppfattning att riksdagen inte bör göra uttalanden om enstaka objekt avstyrks motionerna 1987/88:Ub549, 1987/88:Ub560 och 1987/88:Ub662.

I motionerna 1987/88:Ub535 (c) yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub656 (m) framhålls det angelägna i att *lokalerna för tekoinstitutionen i Borås* samlas till det f.d. Algotshuset och att riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Enligt vad utskottet erfarit har det förslag till lokallösning som motionärer-

na hänvisar till ännu inte redovisats för regeringen. Mot denna bakgrund och med den principiella syn på ansvarsfördelningen mellan regering och riksdag som utskottet redovisat tidigare avstyrks motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub656.

Enligt motionerna 1987/88:Ub568 (s), 1987/88:Ub811 (fp) yrkande 1 och 1987/88:Ub815 (c) yrkande 4 skall riksdagen ge regeringen till känna att projekteringsuppdrag bör ges för *om- och tillbyggnad av den genetiska institutionen i Lund*. I motion 1987/88:Ub660 (m,fp,c) begärs att regeringen i nästa budgetproposition skall föreslå dels 3,5 milj.kr. i ökade fakultetsanslag för bioteknisk forskning, dels medel för den nyss nämnda om- och tillbyggnaden.

Vid föregående riksmöte behandlades två förslag om förstärkning av fakultetsresurserna för bioteknisk forskning i anslutning till behandlingen av forskningspropositionen (prop. 1986/87:80, bil. 6, UbU 1986/87:26 s. 81). Utskottet anser i princip att frågor rörande forskningspolitiska satsningar endast skall behandlas av riksdagen vart tredje år och förslår därför att motionen avslås i denna del. Även i övrigt bör motion 1987/88:Ub660 avslås, liksom motionerna 1987/88:Ub568, 1987/88:Ub811 yrkande 1 och 1987/88:Ub815 yrkande 4 med hänvisning till utskottets principer rörande uttalanden om enskilda bygnadsobjekt.

I motion 1987/88:Ub506 (s) hemställs att ett *nytt ekologihus i Lund* skall ges hög prioritet och i motion 1987/88:Ub811 (fp) yrkande 3 att detta skall börja projekteras och finansieras genom att universiteten får ett långsiktigt programansvar för forskningen inom olika sektorer.

Det av motionärerna anvisade finansieringssättet skulle kräva en långtgående förändring av anslagssystemet för högskolan. Resultatet av den översyn av anslags- och styrsystemet som har gjorts inom utbildningsdepartementet kommer att redovisas för riksdagen i en särskild proposition våren 1988. I avvaktan på denna proposition föreslår utskottet att motion 1987/88:Ub811 yrkande 3 avslås i denna del. Även i övrigt bör motionens yrkande 3 avslås liksom motion 1987/88:Ub506 med hänvisning till ansvarsfördelningen mellan regering och riksdag.

I två motioner, nämligen 1987/88:Ub703 (m,fp) yrkande 4 och 1987/88:Ub809 (c) yrkande 9, hemställs att planeringen av *om- och tillbyggnad av högskolebyggnaden i Karlstad* bör få bedrivas kontinuerligt och projektet genomföras så snart detaljplaneringen är klar.

Utskottet avstyrker motionerna 1987/88:Ub703 yrkande 4 och 1987/88:Ub809 yrkande 9 med hänvisning till ansvarsfördelningen mellan regering och riksdag.

Enligt motion 1987/88:Ub503 (fp) bör riksdagen hos regeringen anhålla om en utredning av förutsättningarna för ett sammanhängande och väl integrerat *vetenskapligt centrum vid Brunnsviken i Stockholm och Solna*.

Enligt vad utskottet inhämtat genomför byggnadsstyrelsen en utredning om förutsättningarna för ett gemensamt matematik- och fysikcentrum för universitetet och tekniska högskolan i Stockholm. Utskottet finner det inte befogat att riksdagen hos regeringen skall begära en utredning av det slag

motionärerna efterlyser. Utskottet föreslår att motion 1987/88:Ub503 avslås.

UbU 1987/88:30

I motion 1987/88:Ub610 (m) föreslås att riksdagen skall ge regeringen till känna att åtgärder behöver vidtagas för att väsentligt förbättra *lokalförsörjningen vid Umeå universitet*.

Den tidigare nämnda prioriteringslistan innehåller två byggnadsobjekt vid universitetet i Umeå, nämligen designutbildning och beteendevetenskapligt centrum. Eventuella lokalbehov därutöver får aktualiseras på gängse sätt via myndigheterna. Med det anförda och med hänvisning till de principiella resonemangen om enskilda objekt avslår utskottet motion 1987/88:Ub610.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *lokalförsörjningen m.m. för högskola och forskning* att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i proposition 1987/88:100, bilaga 10.

2. beträffande *matematiskt centrum vid Chalmers tekniska högskola* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub549, 1987/88:Ub560 och 1987/88:Ub662,

3. beträffande *lokalerna för tekoinstitutionen i Borås* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub656,

4. beträffande *genetiska institutionen i Lund m.m.* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub568, 1987/88:Ub660, 1987/88:Ub811 yrkande 1 och 1987/88:Ub815 yrkande 4,

5. beträffande *nytt ekologihus i Lund* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub506 och 1987/88:Ub811 yrkande 3.

6. beträffande *om- och tillbyggnad av högskolebyggnaden i Karlstad* att riksdagen avslår motionerna 1987/88:Ub703 yrkande 4 och 1987/88:Ub809 yrkande 9,

7. beträffande *ett vetenskapligt centrum vid Brunnsviken* att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub503,

8. beträffande *lokalförsörjningen vid Umeå universitet* att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub610.

2. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt I 1 (s. 542–544) och hemställer

att riksdagen till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor* för budgetåret 1988/89 anvisar ett förslagsanslag av 10 436 000 kr.

3. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m.

UbU 1987/88:30

Regeringen har under punkt 1 2 (s. 544–546) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen.

2. att riksdagen till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag om 385 000 000 kr.

Motionerna

1987/88:Ub535 av Lennart Brunander och Marianne Andersson (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tekoutbildningen i Borås (delvis).

1987/88:Ub565 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

10. att riksdagen under anslaget I 2. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. anslår 10 milj.kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående en utvärdering av de s.k. bankmiljonerna och andra liknande bidrag från externa finansiärer.

1987/88:Ub616 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett femårigt investeringsprogram för utrustning i högskolan.

2. att riksdagen, med ändring av proposition 1987/88:100, bilaga 10 I 2. anvisar 200 milj.kr. utöver regeringens förslag.

1987/88:Ub630 av Hans Nyhage och Arne Svensson (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utrustningsbehoven vid högskolan i Borås.

1987/88:Ub683 av Pär Granstedt m.fl. (c,m.fp,vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om oförändrade basnivåer för de s.k. UHÄ- och FRN-ramarna.

2. att riksdagen till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. för budgetåret 1988/89 anvisar 29 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit i prop. 1987/88:100, bil. 10.

1987/88:Kr313 av Gunnel Liljegren och Hans Nyhage (m) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

2. att riksdagen beviljar Immigrantinstitutet ett projekteringsbidrag på 200 000 kr. ur medlen för fördelning av statens kulturråd, litt. I 2.

Från detta reservationsanslag betalas utgifter för inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde samt vid vissa statliga institutioner inom bl.a. skol- och kulturområdet.

Av anslaget disponerar byggnadsstyrelsen en anslagspost för en inredningsplan, vars kostnadsramar fastställs av regeringen, medan utrustningsnämnden för universitet och högskolor (UUH) disponerar en anslagspost för en utrustningsplan, vars kostnadsramar också fastställs av regeringen. En anslagspost står till regeringens disposition.

Inrednings- och utrustningsplanerna innehåller dels särskilda kostnadsramar för enskilda objekt, dels s.k. fördelningsramar för bl.a. kompletteringar, riktade insatser och ersättningsanskaffning. De i inrednings- och utrustningsplanerna upptagna kostnadsramarna anger det högsta belopp för vilket inredning resp. utrustning får anskaffas. Sedan budgetåret 1986/87 anges kostnadsramarna i ett visst prisläge och justeras således upp med hänsyn till prisutvecklingen.

Anslagsbehovet för ett budgetår utgör en erfarenhetsmässigt grundad skattning av det samlade betalningsutfallet under budgetåret i fråga.

Inredningsramar

I gällande inredningsplan finns kostnadsramar om ca 450 milj. kr. uppförda.

I budgetpropositionen föreslås att följande nya kostnadsramar om sammanlagt 3,9 milj.kr. förs upp i inredningsplanen för budgetåret 1989/90:

Om- och tillbyggnad för sektion kemi vid tekniska högskolan i Stockholm, etapp V och

Högre konstnärlig utbildning vid universitetet i Umeå.

I inredningsplanen uppförs årligen en kostnadsram *För byggnadsstyrelsens fördelning*. Denna kostnadsram beräknas för budgetåret 1988/89 uppgå till 52,5 milj.kr. och bör för att åstadkomma en bättre långsiktig planering – i likhet med kostnadsramen *För UHÄ:s fördelning* – föras upp även för budgetåren 1989/90 och 1990/91. Statsrådet räknar därvid med att löpande ersättningsanskaffningar och kompletteringar av inredning av mindre omfattning skall klaras inom högskoleenheternas sektors- och fakultetsanslag. Ersättningsanskaffningar som hänger samman med byggnadsprojekt eller är av större omfattning och som är av periodisk karaktär, t.ex. utbyte av inredning i hörsalar, dragskåp i laboratorier, bör även fortsättningsvis belasta kostnadsramen *För byggnadsstyrelsens fördelning*. Vidare skall ramen liksom hittills disponeras för planmässig ersättning av försliten inredning inom kultursektorn. Slutligen skall den användas för inredning av ny- och ombyggnadsobjekt i de fall kostnadsramen för ifrågavarande objekt ej överstiger 4 milj.kr.

Utskottet har inga invändningar mot de av regeringen föreslagna kostnadsramarna för inredning.

I gällande utrustningsplan finns kostnadsramar om drygt 1,3 miljarder kronor uppförda.

För utrustningsändamål förslås att följande nya kostnadsramar om sammanlagt 39,4 milj.kr. förs upp i utrustningsplanen för budgetåret 1988/89:

Sektion E vid tekniska högskolan i Stockholm,

Plasmafysik med fusionsforskning vid tekniska högskolan i Stockholm,

Om- och tillbyggnad för konsthögskolan, etapp I,

Dramatiska teatern, etapp V,

Ombyggnad av elektronikhuset vid universitetet i Lund,

Högre konstnärlig utbildning vid universitetet i Umeå.

Vidare föreslås en kostnadsram om 25 milj.kr. för

Grundskolläroverutbildning m.m.

Denna kostnadsram får tas i anspråk även för datorutrustning och programvara för övrig läroverutbildning samt får disponeras under en treårsperiod.

För nya telefonväxlar beräknas en kostnadsram om 38 870 000 kr.

Utskottet har inga invändningar mot de nya kostnadsramar för utrustning till enskilda objekt som regeringen har redovisat.

Kostnadsramen *För universitets- och högskoleämnetets fördelning* beräknas till 157 milj.kr. för budgetåren 1988/89, 1989/90 och 1990/91 medan kostnadsramen *För forskningsrådsnämndens fördelning* beräknas till 88 milj.kr. budgetåret 1988/89 och 44 milj.kr. budgetåren 1989/90 och 1990/91. Kostnadsramen *För kulturrådets fördelning* beräknas till 2,5 milj.kr. budgetåret 1988/89.

I motion 1987/88:Ub683 (c.m.fp.vpk) framförs uppfattningen att riksdagen vid behandlingen av forskningspropositionen (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282) avsåg en permanent höjning av *basnivåerna för de s.k. UHÄ- och FRN-ramarna*. Denna tolkning har emellertid inte gjorts i budgetpropositionen. Motionärerna anser att med hänsyn tagen till prisutvecklingen borde UHÄ-ramen uppgå till 183 milj. kr. och FRN-ramen till 103 milj.kr. budgetåret 1988/89 och att kostnadsramarna för 1989/90 och 1990/91 borde höjas i konsekvens härmed.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om innebörden i föregående riksmötes beslut och förordar således att kostnadsramarna För UHÄ:s fördelning skall uppföras med ett belopp om 183 milj.kr. budgetåren 1988/89, 1989/90 och 1990/91, medan kostnadsramen För FRN:s fördelning bör uppföras med ett belopp av 103 milj.kr. för budgetåret 1988/89. Utskottet anser vidare att samma belopp bör föras upp även för budgetåren 1989/90 och 1990/91. Därigenom klargörs på ett tidigt stadium för berörda myndigheter vilka resurser man kan räkna med under den närmaste treårsperioden. Uppräkning för aktuellt budgetår bör göras i takt med prisutvecklingen. Som en följd av den förordade höjningen av de aktuella kostnadsramarna ökar anslagsbehovet med 29 000 000 kr. i enlighet med

I två motioner hävdas att högskolan behöver tillföras *ytterligare resurser för utrustning*. I motion 1987/88:Ub565 (fp) yrkandena 10 och 11 påpekas att det fortfarande finns stora brister vad gäller högskolans utrustning och att ytterligare 10 milj.kr. bör anvisas. Enligt motionärernas uppfattning är det vidare angeläget att regeringen skaffar sig en heltäckande bild av hur de 600 milj.kr. som affärsbankerna enligt överenskommelse med regeringen avsatt i första hand för utrustning har använts. I motionen begärs således en *utvärdering* av utfallet av denna fördelning liksom andra liknande bidrag från externa finansiärer. I motionen 1987/88:Ub616 (vpk) yrkas – liksom i motioner tidigare år – att riksdagen skall besluta om ett femårigt investeringsprogram för högskolan om sammanlagt en miljard kronor (yrkande 1). Som en konsekvens av detta yrkas i motionen att ett anslag om ytterligare 200 milj.kr. anvisas för budgetåret 1988/89 (yrkande 2).

Enligt vad utskottet har erfarit har forskningsrådsnämnden (FRN), universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), utrustningsnämnden för universitet och högskolor (UUH) samt Sveriges lantbruksuniversitet tillsammans med bankföreningen gjort en utvärdering av utfallet av första årets fördelning av de s.k. bankmedlen. Liknande utvärderingar kommer att göras under de följande två åren. Vissa av de preliminära slutsatserna av utfallet har UHÄ redovisat i en skrivelse till regeringen den 14 december 1987. Enligt denna skrivelse avser UHÄ att återkomma till regeringen beträffande medelsbehov i nästa anslagsframställning.

Utskottet anser att de ökade satsningar som gjordes i samband med riksdagsbehandlingen av forskningspropositionen tillsammans med de s.k. bankmedlen om totalt 600 milj.kr. har givit högskolan ett inte oväsentligt tillskott av utrustning. Den närmare redovisning och analys av utfallet av dessa satsningar som ansvariga myndigheter – FRN, UHÄ och UUH – gör bör avvaktas innan beslut om ytterligare förstärkningar tas. Utskottet utgår från att en samlad redovisning kommer att göras av effekterna av alla olika typer av bidrag till forskningsutrustning inför nästa forskningsproposition. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1987/88:Ub565 yrkandena 10 och 11 samt 1987/88:Ub616.

Två motioner, nämligen 1987/88:Ub535 (c) yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub630 (m), tar upp problemet med otillräckliga *utrustningsresurser för högskolan i Borås*. I gällande utrustningsplan finns uppfört en definitiv kostnadsram om 4 milj. kr. för tekoutbildning i Borås (prop. 1985/86:100, bil. 10, s. 559–560). Av kostnadsramen fick 2,5 milj.kr. användas under budgetåret 1986/87 och resten under budgetåret 1987/88.

Enligt vad utskottet har inhämtat har lokalplaneringen och därmed också utrustningsplaneringen tagit längre tid än vad som kunde förutses när kostnadsramen ställdes till förfogande. Som tidigare nämnts anges *numera* kostnadsramar för utrustning i ett visst prisläge för att medge uppräknig vid tidsutdräkt. Övriga utrustningsbehov som anges i motion 1987/88:Ub630 är av den arten att de måste vägas mot andra angelägna behov inom den s.k. UHÄ-ramen.

Utskottet utgår ifrån att regering och UHÄ noga prövar högskolans i Borås utrustningsbehov och finner ingen anledning att göra något uttalande, varför motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub630 bör avslås.

I motion 1987/88:Kr313 (m) yrkande 2 hemställs att riksdagen beviljar 200 000 kr. för *projektering av en nybyggnad för immigrantinstitutet i Borås* ur kostnadsramen För kulturrådets fördelning.

Utskottet konstaterar att denna kostnadsram är avsedd för ersättning och komplettering m.m. av utrustning till de statliga museerna (prop. 1981/82:100, bil. 12 s. 662–663), varför motion 1987/88:Kr313 yrkande 2 avstyrks.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kostnadsramarna*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100, med bifall till motion 1987/88:Ub683 yrkande 1 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis, 1987/88:Ub616 yrkande 1 och yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub630 och 1987/88:Kr313 yrkande 2 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat,

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100, med bifall till motion 1987/88:Ub683 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis och 1987/88:Ub616 yrkande 2 delvis till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 414 000 000 kr.,

3. beträffande *utvärdering av olika bidrag till utrustning*

att riksdagen avslår motion 1987/88:Ub565 yrkande 11.

Stockholm den 25 februari 1988

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Helge Hagberg (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Ylva Annerstedt (fp), Ingvar Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Lars Leijonborg (fp), Birger Hagård (m), Björn Samuelson (vpk), Kristina Svensson (s), Rinaldo Karlsson (s) och Marianne Andersson (c).

1. Ytterligare resurser till utrustning i högskolan (punkt 3, mom. 1 och 2)

Ylva Annerstedt och Lars Leijonborg (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "samt 1987/88:Ub616" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att utrustningssituationen för högskolan inte är tillfredsställande trots de satsningar som gjorts under senare år. Bristen på utrustning är av två slag; dels behövs *ny* utrustning inom ämnen som sedan länge varit utrustningstunga och inom ämnen såsom ekonomi och humaniora som tidigare inte krävt särskilt mycket utrustning, dels behöver gammal utrustning *ersättas*. I samband med föregående riksmötes behandling av forskningspropositionen gjordes en relativt kraftig höjning av anslaget till utrustning. Självfallet har också den överenskommelse som affärsbankerna gjorde med staten att avsätta 600 milj.kr. till högskolan, i första hand till utrustning, stor betydelse. De s.k. bankmedlen har, av skattetekniska skäl, emellertid endast i begränsad omfattning kommit grundutbildningen till del, trots att det enligt UHÄ är där som de stora behoven finns. I de fall bankmedel gått till grundutbildning har det i stor utsträckning rört sig om ekonomutbildningar. I avvaktan på en närmare redovisning och analys av dessa satsningar som ansvariga myndigheter – FRN, UHÄ och UUH – skall göra bör en ökning om 14 milj. kr. göras på den s.k. UHÄ-ramen utöver den basnivå som föregående riksmöte förordade. UHÄ-ramen skulle därmed uppgå till totalt 197 milj.kr. budgetåren 1988/89, 1989/90 och 1990/91. Detta beräknas medföra ett ökat medelsbehov om 10 milj.kr. utöver de tidigare beräknade 29 milj.kr. för budgetåret 1988/89, dvs. totalt 39 milj.kr. utöver regeringens förslag. Riksdagen bör således bifalla motion 1987/88:Ub565 yrkande 10 och avslå motion 1987/88:Ub616.

När det gäller forskningsutrustning utgår utskottet från att en samlad redovisning kommer att göras av effekterna av alla olika typer av bidrag till forskningsutrustning inför nästa forskningsproposition. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub565 yrkande 11.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan under punkt 3 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kostnadsramarna*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100, med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis och 1987/88:Ub683 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub616 yrkande 1 och yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub630 och 1987/88:Kr313 yrkande 2, bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100, med bifall till motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis och 1987/88:Ub683

yrkande 2 samt med avslag på motion 1987/88:Ub616 yrkande 2 delvis till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 424 000 000 kr..

UbU 1987/88:30

2. Ytterligare resurser till utrustning i högskolan (punkt 3, mom. 1 och 2)

Pär Granstedt och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "samt 1987/88:Ub616" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att bristen på medel till utrustning är ett av de största kvalitetsproblemen inom högskolan. De s.k. bankmedlen har inneburit förbättringar för forskningen, medan problemen kvarstår för grundutbildningen som på grund av skattetekniska skäl inte annat än marginellt får del av denna satsning. Med hänvisning till de stora behoven inom grundutbildningen anser utskottet att den s.k. UHÄ-ramen skall förstärkas med ytterligare 70 milj.kr. utöver den basnivå som föregående riksmöte förordade. UHÄ-ramen skulle därmed uppgå till totalt 253 milj.kr. budgetåren 1988/89, 1989/90 och 1990/91. Detta beräknas medföra ett ökat medelsbehov om 50 milj.kr. utöver de tidigare beräknade 29 milj.kr. för budgetåret 1988/89, dvs. totalt 79 milj.kr. utöver regeringens förslag.

När det gäller ytterligare medel till forskningsutrustning utgår utskottet från att en samlad redovisning kommer att göras av effekterna av alla olika typer av bidrag till sådan utrustning inför nästa forskningsproposition. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1987/88:Ub565 yrkande 11.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan under punkt 3 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kostnadsramarna*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100 och motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis och 1987/88:Ub616 yrkande 1 och yrkande 2 delvis, med bifall till motion 1987/88:Ub683 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub630 och 1987/88:Kr313 yrkande 2, bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100 och motionerna 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis och 1987/88:Ub616 yrkande 2 delvis samt med bifall till motion 1987/88:Ub683 yrkande 2 till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 464 000 000 kr..

3. Ytterligare resurser till utrustning i högskolan (punkt 3, mom. 1 och 2)

UbU 1987/88:30

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "samt 1987/88:Ub616" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ytterligare medel bör tillföras högskolan för att täcka de stora utrustningsbehov som ansvariga myndigheter, UHÄ och UUH, pekat på i flera år. Redan år 1984 angavs att det skulle behövas 250 milj.kr. per år enbart för att ersätta *befintlig* utrustning vid högskoleenheterna om man räknade med en genomsnittlig användningstid av tio år. Härtill kommer behoven av utrustning till ny och utökad verksamhet, inte minst de mindre och medelstora högskolorna har behov av modern utrustning främst datorutrustning av olika slag samt utrustning till nya lokaler m.m. Problemet accentueras av att den tekniska utvecklingen gör att utrustning får allt kortare användningstid. UHÄ har pekat på att behoven är störst inom grundutbildningen, där inga alternativa finansieringskällor för utrustning finns. De s.k. bankmedlen har nämligen, av bl.a. skattetekniska skäl, i huvudsak endast kommit forskningen till del. Om det eftersläpande behovet av resurser för förnyelse av utrustningen inte kan tillgodoses kommer standarden inom grundutbildningen att sjunka successivt. Samtidigt ställer en modern högskoleutbildning allt större anspråk på god utrustning, som är dyr att anskaffa och använda. UHÄ befarar i sin senaste anslagsframställning därför drastiska kvalitetssänkningar för hela högskolan om inte betydande belopp ställs till förfogande för förnyelse av utrustning.

Utskottet finner det därför angeläget riksdagen redan nu tillför högskolan ytterligare utrustningsresurser utöver den basnivå som föregående riksmöte förordade. Detta bör göras i form av ett femårigt investeringsprogram om totalt en miljard kronor, dvs. en satsning om 200 milj.kr. per år. UHÄ-ramen bör således höjas till 383 milj.kr. under den närmaste femårsperioden. Med hänvisning till det anförda tillstyrker således utskottet motion 1987/88:Ub616 i sin helhet och avstyrker motion 1987/88:Ub565 yrkandena 10 och 11.

dels att momenten 1 och 2 i utskottets hemställan under punkt 3 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *kostnadsramarna*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100, med bifall till motionerna 1987/88:Ub616 yrkande 1 och yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub683 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1987/88:Ub535 yrkande 2 delvis, 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis, 1987/88:Ub630 och 1987/88:Kr313 yrkande 2, bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. inom de kostnadsramar som utskottet har förordat.

2. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med anledning av proposition 1987/88:100, med bifall till motionerna 1987/88:Ub616 yrkande 2 delvis och 1987/88:Ub683

yrkande 2 samt med avslag på motion 1987/88:Ub565 yrkande 10 delvis till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m.* för budgetåret 1988/89 anvisar ett reservationsanslag av 614 000 000 kr..

UbU 1987/88:30

Särskilt yttrande

Ytterligare resurser till utrustning i högskolan (punkt 3, mom. 2)

Birgitta Rydle, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anför:

I motion 1987/88:Ub3 (m) yrkande 7 – väckt med anledning av proposition 1987/88:64 om särskilda insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland – föreslogs att av de totalt 80,5 milj.kr. som regeringen föreslagit för ej preciserade åtgärder under rubriken "Samverkan mellan gymnasieskola, vuxenutbildning och högskola" skulle 30 milj.kr. avse utrustning för de mindre högskolornas behov. Detta borde riksdagen ge regeringen till känna. Yrkandet kommer att behandlas i utbildningsutskottets betänkande om proposition 1987/88:64.

1987/88:2 y

om lokalförsörjning m.m. (prop. 1987/88:100, bil. 9 delvis)

Till finansutskottet

Utbildningsutskottet får med anledning av de förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1987/88:100, bilaga 9 (finansdepartementet) under rubriken D. Vissa centrala myndigheter m.m. avsnittet Statlig lokalförsörjning och punkten D 2. Investeringar m.m. anföra följande i vad gäller utbildningsutskottets verksamhetsområde.

Utskottet har för sin del ingen erinran mot regeringens förslag under punkten D. Statlig lokalförsörjning (s. 36–40) som innebär att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om investeringar, försäljning av fast egendom och bortskrivande av tillgångsvärden i enlighet med vad som förordats i proposition 1987/88:100, bilaga 9. Utskottet har heller inga invändningar mot de principiella överväganden som ligger bakom dessa bemyndiganden.

I vad gäller de konkreta förslag till investeringar som redovisas under punkten D 2. Investeringar m.m. (s. 49–52) är utbildningsutskottet oroad. Mot bakgrund av de många angelägna byggnadsobjekt av varierande omfattning som finns på universitets- och högskoleområdet finner utskottet det angeläget att finansutskottet föreslår riksdagen att som sin mening ge regeringen till känna att regeringen bör pröva möjligheterna att – utöver de objekt som föreslagits i investeringsplanen i bilaga 9 – under treårsperioden inrymma ytterligare angelägna byggnadsobjekt för utbildning och forskning. Sådana objekt återfinns på den prioriteringslista som upprättats av byggnadsstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet gemensamt. Denna lista omfattar såväl större objekt som kräver riksdagens godkännande, såsom t.ex. matematiskt centrum och tillbyggnad för mikroelektronik i Göteborg, mikrobiologiskt centrum vid Karolinska institutet och ytterligare nybyggnader för sektion E vid tekniska högskolan i Stockholm, som mindre objekt om vilka riksdagen endast skall informeras, såsom högre konstnärlig utbildning i Umeå, resterande etapper för konsthögskolan samt genetiska institutionen i Lund.

I övrigt hänvisar utskottet till vad som anförts i dess betänkande UbU
1987/88:30.

UbU 1987/88:30

Bilaga

Stockholm den 25 februari 1988

På utbildningsutskottets vägnär

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Pär Granstedt (c), Helge Hagberg (s),
Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Ylva Annerstedt (fp), Ingvar
Johnsson (s), Göran Allmér (m), Barbro Nilsson (s), Lars Leijonborg (fp),
Birger Hagård (m), Björn Samuelson (vpk), Kristina Svensson (s), Rinaldo
Karlsson (s) och Marianne Andersson (c).